

УДК 81'42+81'442

DOI <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2023-207-12>

НОБЕЛІВСЬКА ПРЕМІЯ ЯК РЕПРЕЗЕНТАНТ НАГОРОДНО-ЦЕРЕМОНІЙНОГО ДИСКУРСУ

THE NOBEL PRIZE AS A REPRESENTATIVE OF AWARD- CEREMONY DISCOURSE

Євтімова Д.І.,

orcid.org/0000-0003-4502-4826

*викладач кафедри германських і східних мов та перекладу
Міжнародного гуманітарного університету*

У статті схарактеризовано дискурсивні ознаки Нобелівської премії як репрезентанта нагородно-церемонійного дискурсу з оперттям на конститутивні ознаки інституційного дискурсу: 1) специфічну мету спілкування, що полягає у вирішенні певних проблем, які й зумовили існування відповідного інституту, а саме стимулювання розвитку світової науки й цивілізації та вручення нагород за видатні досягнення у фізиці, хімії, фізіології та медицині, літературі, економіці та сприянні встановленню миру; 2) специфічні обставини спілкування, яке відбувається в рамках певного соціального інституту – Нобелівського фонду, офіційність стилю, жорстка заданість тематики, наявність інституційних символів (золотої медалі із зображенням Альфреда Нобеля, диплома та чека); 3) специфічні характеристики учасників спілкування – номінантів, номінаторів, лауреатів; 4) специфічні характеристики текстів, які містять ознаки належності агентів до соціального інституту, безпосередньо чи опосередковано виражають цінності цього інституту, відповідають його жанрам – нобелівська лекція. Об'єктом статті є нагородно-церемонійний дискурс як різновид інституційного дискурсу. Предметом постають релевантні ознаки Нобелівської премії як репрезентанта нагородно-церемонійного дискурсу. Основним методом є метод критичного аналізу. Наукова новизна дослідження зумовлена тим, що вперше обґрунтовано дискурсивний статус Нобелівської премії. Встановлено, що нобелівська лекція – спеціально підготовлена лауреатом наукова доповідь, яка зазвичай виголошується на урочистій церемонії нагородження у Шведській королівській академії наук або в Університеті в Осло. Нобелівська лекція дозволяє не тільки зрозуміти, як дослідник здійснив відкриття, а й відчути неповторний стиль вченого. Кожна лекція передає індивідуальність автора, розкриває його особистість.

Ключові слова: нагородно-церемонійний дискурс, інституційний дискурс, нобелівська лекція, Нобелівська премія, Нобелівський фонд.

The article characterizes the discursive features of the Nobel Prize as a representative of the award-ceremony discourse based on the constitutive features of the institutional discourse: 1) the specific goal of communication, which consists in solving certain problems that led to the existence of the corresponding institute, namely the stimulation of the development of world science and civilization and presentation of awards for outstanding achievements in physics, chemistry, physiology and medicine, literature, economics and promotion of peace; 2) the specific circumstances of communication that takes place within the framework of a certain social institution – the Nobel Foundation, the formality of the style, the rigid setting of the topic, the presence of institutional symbols (a gold medal with the image of Alfred Nobel, a diploma and a check); 3) specific characteristics of communication participants – nominees, nominators, laureates; 4) specific characteristics of texts that contain signs of agents belonging to a social institution, directly or indirectly express the values of this institution, correspond to its genres – a Nobel lecture. The object of the article is award-ceremony discourse as a type of institutional discourse. The subject of the article is relevant features of the Nobel Prize as a representative of the award-ceremony discourse. The main method of the article is the method of critical analysis. The scientific novelty of the study is determined by the fact that the discursive status of the Nobel Prize is substantiated for the first time. It is established that the Nobel lecture is a specially prepared scientific report by the laureate, which is usually delivered at the award ceremony at the Royal Swedish Academy of Sciences or at the University of Oslo. The Nobel lecture allows not only to understand how the researcher made the discovery, but also to feel the unique style of the scientist. Each lecture conveys the individuality of the author, reveals his personality.

Key words: award-ceremony discourse, institutional discourse, Nobel lecture, Nobel Prize, Nobel Foundation.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У рамках сучасної лінгвістичної парадигми вивчення дискурсу відбувається з позицій інституційності з послідовним виокремленням таких типів дискурсу: політичного (О. Варецька [2], В. Громовенко [3]), дипломатичного (Н. Кащшин [6]), адміністративного (Т. Федорів [14]), юридичного / правового (О. Кулина [9]), військового (Т. Корольова [8]), педагогічного (В. Андрущенко [1]), релігійного (О. Кім [7]), містичного (В. Степанов [13]), медичного (Н. Литвиненко [10]), рекламного (О. Цупікова [16]), спортивного (Т. Іщенко [5]), наукового (А. Сібрук [12]), сценічного (О. Сахарова [11]), масово-інформаційного (О. Хорошун [15]), PR-дискурсу (К. Доценко [4]) та інтернет-дискурсу (О. Черниш [17]).

Актуальність проблеми мотивована тим, що Нобелівський рух набув величезної сили й авторитету у світі, проте нагородно-церемонійний дискурс недостатньо вивчений у теорії дискурсу.

Мета дослідження – охарактеризувати дискурсивні ознаки Нобелівської премії як репрезентанта нагородно-церемонійного дискурсу з оперттям на конститутивні ознаки інституційного дискурсу. Успішна реалізація мети передбачає вирішення таких завдань: 1) окреслити термінологічний апарат дослідження; 2) опрацювати фонову інформацію функціонування Нобелівської премії. Об'єктом розвідки є нагородно-церемонійний дискурс як різновид інституційного дискурсу. Предметом – релевантні ознаки Нобелівської премії як репрезентанта нагородно-церемонійного дискурсу. Основним методом є метод критичного аналізу. Наукова новизна дослідження зумовлена тим, що вперше обґрунтовано дискурсивний статус Нобелівської премії.

Виклад основного матеріалу. Нагородно-церемонійний дискурс позиціонований у статті як різновид інституційного дискурсу та презентований Нобелівською премією. Інституційний дискурс розглядаємо як статусно-орієнтований дискурс, який реалізується у спілкуванні представників соціальних груп або інститутів [14]. Міжнародний Нобелівський рух визначаємо як діяльність сукупності приватних та інституційних ініціатив, пов'язаних із функціонуванням у світовому співтоваристві імені Нобелів як феномену світової цивілізації XIX–XXI століть.

Нобелівську премію у межах нагородно-церемонійного дискурсу визначаємо як конвенційну, культурно-зумовлену, нормативну взаємодію людей, котрі покладають на себе певні соціально-значущі ролі, регламентовані Нобелівським фондом, спеціально створеним для стимулювання розвитку світової науки і цивілізації та вручення нагород за видатні досягнення у фізиці, хімії, фізіології та медицині, літературі, економіці та сприянні встановленню миру у всьому світі.

Конститутивними ознаками будь-якого інституційного дискурсу вважаємо: 1) специфічну мету спілкування, що полягає у вирішенні певних проблем, які й зумовили існування відповідного інституту; 2) специфічні обставини спілкування, яке відбувається у межах певного соціального інституту, офіційність стилю, що впливають звідси, жорстка заданість тематики, наявність інституційних символів; 3) специфічні характеристики учасників спілкування – агентів, котрі представляють інститут, і клієнтів, які звертаються до інституту, тобто мають статусно-рольові функції; 4) специфічні характеристики текстів, що містять ознаки належності агентів до соціального інституту, безпосередньо чи опосередковано виражають цінності цього інституту, відповідають його жанрам.

Мета спілкування Нобелівської премії у межах нагородно-церемонійного дискурсу

Метою Нобелівської премії є стимулювання розвитку світової науки й цивілізації та вручення нагород за видатні досягнення у фізиці, хімії, фізіології та медицині, літературі, економіці та сприянні встановленню миру у всьому світі.

Починаючи з 10 грудня 1901 р. згідно із заповітом Альфреда Нобеля стала присуджуватися і вручатися премія його імені, яку відстояла найбагатша і найвпливовіша людина династії Нобелів – Емануель Нобель. На аудієнції у 1898 р. він чемно сказав королю Швеції Оскару II слова, які ввійшли в історію: «Ваша Величносте, я не хочу, щоб найдостойніші вчені у майбутньому

дорікали нашій родині за присвоєння коштів, які по праву належать їм». Тут доречно нагадати про багаторічні дружні, довірчі відносини між великим вченим Альфредом Нобелем і його рідним племінником Емануелем, котрий зрозумів глибокий зміст, викладений у заповіті свого дядька, про стимулювання розвитку світової науки та цивілізації.

Обставини спілкування Нобелівської премії у межах нагородно-церемонійного дискурсу

Нобелівська премія – мабуть, одна із найпрестижніших міжнародних премій. Урочисті церемонії вручення лауреатам відбуваються у Стокгольмі й Осло 10 грудня, у річницю смерті Альфреда Нобеля. Цьому дню надано статус «День Нобеля», у Швеції це офіційний день підняття державного прапора.

Згідно із заповітом ученого, нагороди мають присуджувати за видатні досягнення у фізиці, хімії, фізіології та медицині, літературі та сприяння встановленню миру у всьому світі. У 1968 р. Шведський банк з нагоди свого 300-річного ювілею вносить пропозицію до Нобелівського комітету про заснування премії у галузі економіки за принципами та правилами, застосовуваними до Нобелівських премій.

Нобелівська премія складається із золотої медалі із зображенням Альфреда Нобеля та відповідним написом, диплома та чека на встановлену суму. За оформлення дипломів відповідає установа, яка присуджує премію. Текст дипломів незмінний, а художнє оформлення змінюється, оскільки його розробляють різні художники. На аверсі медалей усіх премій зображений портрет Альфреда Нобеля (на медалях премій миру й економіки є певні відмінності в оформленні портрета). Малюнок на реверсі медалі кожної премії індивідуальний. Медалі виготовляються із 18-каратного золота вручну на монетних дворах Швеції та Норвегії.

Премії у галузі фізики, хімії, фізіології та медицини, літератури й економіки вручаються королем Швеції після короткого викладу досягнень лауреата представниками асамблей, що присуджують нагороди. Того ж дня ввечері у стокгольмській ратуші проходить нобелівський банкет за участю короля та королеви Швеції, членів монаршої родини, нобелівських лауреатів, голови уряду Швеції, голови риксдагу, видатних вчених, громадських діячів. Банкет відбувається у яскраво вираженій церемоніальній манері: перший тост завжди проголошується за здоров'я короля Швеції, другий – на згадку про Альфреда Нобеля. У цьому святі беруть участь понад тисячу гостей.

В Осло церемонія вручення Нобелівської премії миру проводиться в університеті, у залі асамблей, у присутності короля Норвегії та членів королівської родини. Лауреат отримує нагороду із рук голови Норвезького нобелівського комітету.

Зауважимо, що трапляються випадки, коли організатори не можуть вибрати лауреата з якогось напрямку, і тоді грошовий приз відкладається на наступний рік. Під час Першої та Другої світових воєн було пропущено найбільше Нобелівських премій. Так, у 1916 році було вручено премію лише з літератури шведському письменнику Карлу Хейденстаму, а у 1941 та 1942 роках премії не присуджувалися зовсім. Після Другої світової шість разів не вручали премії миру, натомість решту нагород присуджують щороку.

Відповідно до правил церемонії нагородження у Стокгольмі й Осло лауреати представляють присутнім свої нобелівські лекції, які потім публікуються у спеціальному виданні «Нобелівські лауреати».

Специфіку обставин спілкування Нобелівської премії як нагородно-церемонійного дискурсу унаочнено в таблиці 1.

Учасники спілкування Нобелівської премії у межах нагородно-церемонійного дискурсу

Механізм відбору лауреата з кожної номінації встановлено із самого початку за принципом збору пропозицій у вигляді письмових подань-документів від кваліфікованих експертів різних країн. Присудження цієї нагороди має міжнародний характер.

Для присвоєння нагороди з кожної номінації існує спеціальний Нобелівський комітет (див. таблицю 2). Шведська королівська академія наук заснувала три комітети, а саме з фізики,

Таблиця 1

**Специфіка обставин спілкування Нобелівської премії
як нагородно-церемонійного дискурсу**

№	Дискурсивна ознака	Характеристика
1.	Дата	10 грудня – день смерті Альфреда Нобеля
2.	Місто	Стокгольм
		Осло
3.	Умови	рішення про присудження премії (Нобелівський і преміальний комітети)
4.	Тематика	досягнення у фізиці, хімії, фізіології та медицині, літературі, економіці
		сприяння встановленню миру у всьому світі
5.	Місце	концертна зала (Стокгольм) і Стокгольмська ратуша (Нобелівський бенкет)
		університет, зала асамблей (Осло)
6.	Офіційність стилю	вручає король Швеції (Стокгольм)
		вручає Голова норвезького Нобелівського комітету у присутності короля Норвегії та членів королівської родини (Осло)
7.	Інституційні символи	золота медаль із зображенням Альфреда Нобеля та відповідним написом, диплом і чек на встановлену суму
8.	Ролі	номінанти, номінатори, лауреати
9.	Учасники	король і королева Швеції, король Норвегії, члени монаршої сім'ї, нобелівські лауреати, глави уряду Швеції, голова риксдагу, Голова норвезького Нобелівського комітету, видатні вчені, громадські діячі та ін.
10.	Статус	міжнародний

Таблиця 2

Нобелівський комітет: структура

Шведська королівська академія наук			Каролінський інститут	Шведська академія	Норвезький парламент
комітет у галузі фізики	комітет у галузі хімії	комітет у галузі економіки	комітет у галузі фізіології та медицини	комітет із літератури	комітет, який присуджує премію миру

хімії й економіки. Каролінський інститут дав своє ім'я комітету, який присуджує премії у галузі фізіології та медицини. Шведська академія створила комітет із літератури. Норвезький парламент, стортинг, сформував комітет, який присуджує премію миру.

Нобелівські комітети відіграють вирішальну роль у процесі вибору лауреатів. Кожен комітет складається із п'яти членів, але може звернутися за допомогою до фахівців інших галузей науки. Право висування кандидатів належить окремим особам, а не установам; це дозволяє уникнути публічного обговорення та процедури голосування.

Щорічно п'ять Нобелівських комітетів і Преміальний комітет у Стокгольмі й Осло розсилають пропозиції та форми бюлетенів для висування кандидатів на Нобелівські премії всім тим, хто має на це право, – номінаторам. Письмові пропозиції, що містять кандидатури (номінації) на Нобелівські премії, мають бути повернені до відповідних Нобелівських комітетів або Преміального комітету не пізніше 31 січня року присудження премії. Зазвичай розсилають до 2 тисяч пропозицій, а повертаються заповненими лише 15–20%. Висувати можна лише конкретних осіб, за винятком Нобелівської премії миру, яка може присуджуватися й організаціям. Кожен номінатор вносить одну пропозицію на рік. Висунення самого себе не береться до уваги, хоча такі випадки трапляються. Приймаються пропозиції лише певними мовами – шведською або іншими скандинавськими, англійською, німецькою, французькою та латинською.

Нобелівські комітети та Преміальний комітет (до їхнього складу входять зазвичай шведські та норвезькі громадяни, котрі обираються на два, три чи чотири роки) розпочинають свою підготовчу роботу з 1 лютого, проводять численні обговорення, експертизи, аналізи, наради тощо за кожною пропозицією номінатора. Складність роботи важко уявити, оскільки щороку

кількість висунутих кандидатів сильно коливається, але зазвичай обчислюється сотнями. Важливо, що національність кандидата не впливає на рішення номінаторів. Ця робота має бути завершена до початку вересня (у разі Нобелівського комітету з літератури – до середини червня). Обґрунтовані пропозиції Нобелівських комітетів і Преміального комітету (за кожного кандидата голосують відкрито) надсилаються до відповідних нагороджувальних організацій. Остаточні рішення приймаються на загальних зборах членів організацій, що нагороджують, таємним голосуванням не пізніше 15 листопада. Зазвичай намагаються ухвалити рішення про присудження Нобелівських премій до 21 жовтня – дня народження Альберта Нобеля. Рішення є остаточними та жодним оскарженням не підлягають. Уся процедура зберігається в таємниці, загальним надбанням стає лише інформація про реальних лауреатів поточного року. Статут Нобелівського фонду обмежує розкриття інформації про номінації публічно або приватно упродовж 50 років. Обмеження стосується номінантів і номінаторів, а також розслідувань і думок, пов'язаних із присудженням премії.

Вибори Нобелівських лауреатів часто критикуються міжнародною пресою, оскільки ця процедура відбувається за зачиненими дверима, однак згідно зі статутом Нобелівських комітетів рішення можуть і не бути доступними для публіки раніше визначеного часу. Крім того, жодні протести щодо нагороджень не реєструються та не розголошуються. Обробка даних під час виявлення лауреата ґрунтується на принципах, підкреслених у заповіті Альфреда Нобеля: важливості відкриття, винаходу чи удосконалення у чітко зазначених галузях.

Отже, основними статусно-рольовими функціями Нобелівської премії у межах нагородно-церемонійного дискурсу постають: 1) номінатор – особа певної категорії, котра має право вносити пропозиції щодо присудження Нобелівської премії згідно із законом; 2) кандидат або номінант – конкретна особа або організація, висунута номінатором; 3) нобелівський лауреат – особа, яка отримала Нобелівську премію.

Нобелівська лекція як основний текст Нобелівської премії у межах нагородно-церемонійного дискурсу

Лауреат премії має впродовж 6 місяців після отримання премії виступити з нобелівською лекцією здебільшого у Стокгольмі або Осло. Нобелівська лекція безпосередньо пов'язана з роботою лауреата. Нагороди присуджуються не за роботу всього життя, а за особливе досягнення, відкриття. Як експериментатор і винахідник, Альфред Нобель добре уявляв собі, що таке відкриття. Внесок окремих учених може мати велике значення у розвитку напрямів їхньої діяльності, але вони можуть не задовольняти спеціальні вимоги, визначені правилами присудження Нобелівських премій. Умови наукової праці й умови роботи вчених сьогодні сильно відрізняються від тих, які були за життя Альфреда Нобеля. Цей чинник ускладнює вибір лауреатів. У наші дні нормою стала колективна творчість, що стає умовою здійснення видатних відкриттів, проте нагороди передбачаються для окремих осіб, а не для колективів. Ця ситуація призводить до виникнення дилеми, з якою стикається журі, присуджуючи премії та прагнучи виконати волю Альфреда Нобеля відповідно до його заповіту.

Оцінка досягнень у різних галузях із посиланням на тезу «для прогресу людства» також викликає труднощі. Побіжний погляд на значний список кандидатів Нобелівської премії в усіх галузях показує, що зроблені серйозні зусилля, щоб задовольнити найрізноманітніші вимоги. Наприклад, нагороди за наукові досягнення присуджувалися за відкриття у теоретичних галузях так само, як і за успіхи у прикладних дослідженнях. Очевидно, що присудження премій за досягнення у науці чи літературі, датовані попереднім нагородженням роком, не могли бути реалізовані на практиці, хоча вони й відповідали би найвищим стандартам. Тому до правил, що регламентують присудження премій, було додано тезу: «Положення заповіту щодо присудження премій роботам, виконаним у попередньому нагородженню році, слід було би розуміти в тому сенсі, що нагородженню підлягають найбільш досконалі та сучасні досягнення, а роботи колишніх років – тільки в тому випадку, якщо їхнє значення не стало зрозумілим аж

до останнього часу». Так, відкриття пеніциліну датоване 1928 р., а премія за нього не присуджувалася аж до 1945 р., коли справжнє значення ліків було встановлене завдяки практичному використанню. Так само внесок автора літературного твору не може бути повністю оцінений доти, поки не розглянутий у контексті всієї творчості письменника, тому багато лауреатів отримують свої премії з літератури у поважному віці.

Нобелівська лекція займає особливе місце у комунікативній практиці Нобелівської премії та реалізується в один із найбільш значущих моментів нагородно-церемонійного дискурсу, визначується у роботі як мовленнєвий жанр, який є відображенням ціннісних домінант лауреатів.

Нобелівська лекція розглядається з позиції жанроутворювальних ознак, а саме комунікативних і текстуальних ознак жанру. До комунікативних ознак зараховуємо комунікативну подію, комунікативну мету, змістовні та структурні обмеження, конвенційність, ролі комунікантів:

1. *Комунікативна подія.* Нобелівська лекція – це комунікативна подія у межах Нобелівської премії.

2. *Комунікативна мета.* Мета в комунікації – це усвідомлюваний намір, який детермінує мовленнєву поведінку та визначає вибір способів мовного вираження, виходячи з контексту і комунікантів. Нобелівська лекція має на меті передачу досвіду певного відкриття та трансляцію цінностей лауреата.

3. *Змістові та структурні обмеження.* Нобелівська лекція визначується сценарним характером із дотриманням правил поведінкових, мовних і мовленнєвих норм, прийнятих у соціумі, вживанням шаблонних виразів, що відрізняються м'якою і жорсткою клішованістю.

4. *Конвенційність.* Нобелівська лекція орієнтована на оптимізацію комунікації між лауреатом і суспільством, має типізований характер. Лауреат набуває внаслідок визнання (досягнення згоди між учасниками взаємодії Нобелівської премії) певного набору стійких ознак. Відповідно, поведінка лауреата мотивована сформованими стандартами або соціальними стереотипами. До уваги береться і адекватність реакції слухачів нобелівської лекції з погляду відповідності контексту ситуації нагородно-церемонійного дискурсу та норм мовленнєвої поведінки.

5. *Ролі комунікантів.* Нагородно-церемонійний дискурс визначає певні комунікативні ролі та стратегії поведінки, у тому числі стратегії комунікативної поведінки з чітким окресленням кордону між шаблонною поведінкою та проявом індивідуалізму. Уніфікація поведінки нобелівської лекції зумовлена традиціями й етикетними нормами, прийнятими у суспільстві.

Отже, нобелівська лекція – спеціально підготовлена лауреатом наукова доповідь, яка зазвичай виголошується на урочистій церемонії нагородження у Шведській королівській академії наук або в Університеті в Осло. Нобелівська лекція дозволяє не тільки зрозуміти, як дослідник здійснив відкриття, а й відчутти стиль вченого. Кожна лекція передає індивідуальність автора, розкриває його особистість.

Висновки. Комплекс дискурсивних ознак Нобелівської премії як репрезентанта нагородно-церемонійного дискурсу з опертям на конститутивні ознаки інституційного дискурсу має такий вигляд: 1) соціальний інститут – Нобелівський фонд; 2) мета – стимулювання розвитку світової науки й цивілізації та вручення нагород за видатні досягнення у фізиці, хімії, фізіології та медицині, літературі, економіці та сприянні встановленню миру в усьому світі; 3) дата – 10 грудня (день смерті Альфреда Нобеля); 4) частотність – щорічно; 5) місто – Стокгольм, Осло; 6) умови – рішення про присудження премії (Нобелівський і преміальний комітети); 7) тематика – досягнення у фізиці, хімії, фізіології та медицині, літературі, економіці; сприяння встановленню миру в усьому світі; 8) місце – концертна зала (Стокгольм) і Стокгольмська ратуша (Нобелівський бенкет); університет, зала асамблей (Осло); 9) офіційність стилю – вручають король Швеції (Стокгольм), Голова норвезького Нобелівського комітету у присутності короля Норвегії та членів королівської родини; 10) інституційні символи – золота медаль із зображенням Альфреда Нобеля та відповідним написом, диплом і чек на встановлену суму;

11) ролі – номінанти, номінатори, лауреати; 12) учасники – король і королева Швеції, король Норвегії, члени монаршої сім'ї, нобелівські лауреати, глави уряду Швеції, голова риксдагу, Голова норвезького Нобелівського комітету, видатні вчені, громадські діячі та ін.; 13) статус – міжнародний; 14) специфічний текст – нобелівська лекція; 15) релевантна ознака – регламентованість.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Андрущенко В., Силадій І. Поняття педагогічного дискурсу в сучасних наукових дослідженнях. *Вища освіта України*. 2018. №1. С. 5–10.
2. Варецька О.О. Стратегії і тактики критики в політичному дискурсі Німеччини й України (інструментально-фонетичне дослідження) : дис. ... докт. філософії : 035 «Філологія». Міжнародний гуманітарний університет, Одеса, 2021. 276 с.
3. Громовенко В.В. Словотворення політичних неологізмів в українській та англійській мовах: зіставний аспект : дис. ... докт. філософії : 035 «Філологія». Міжнародний гуманітарний університет, Одеса, 2021. 204 с.
4. Доценко К.О. Жанри в контексті PR-дискурсу: історія, типологія, виклики сучасної доби. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія «Соціальні комунікації»*. 2020. № 17.
5. Іщенко Т.В. Англійська фахова мова спорту: когнітивні та перекладацькі аспекти : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.16. Одеса, 2014. 21 с.
6. Кащишин Н. Особливості дискурсу та терміносистеми англійських дипломатичних документів. *Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]*. Сер.: Філологічні науки. 2009. Вип. 81 (2). С. 312–316.
7. Кім О. Релігійний дискурс як різновид інституціонального дискурсу. *Збірник тез I Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Міжкультурна комунікація і перекладознавство: точки дотику та перспективи розвитку»*. Переяслав-Хмельницький, 2018. С. 17–20.
8. Корольова Т., Соріч Р., Александрова О. Військовий дискурс та особливості його перекладу. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського*. 2021. № 33. С. 369–385.
9. Кулина О.В. Заповіт як жанр заповідального дискурсу та підходи до його дослідження. *Вісник Маріупольського державного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2017. Вип. 17. С. 148–156.
10. Литвиненко Н. Дослідження медичного дискурсу у вітчизняному та зарубіжному мовознавстві. *Мовознавство*. 2009. С. 143–151.
11. Сахарова О. Жанрова кваліфікація мовної особистості в драматургічному дискурсі. *Studia Ucrainica Posnaniensia*. 2015. Vol. III. P. 259–266.
12. Сібрук А., Барабаш О. Сучасний український науковий дискурс у мовознавчих працях. *Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах*. 2019. № 40. С. 39–44.
13. Степанов В.В. Містика як дискурс раціоналізації транслінгвального досвіду людини. *Мультиверсум. Філософський альманах*. 2008. Вип. 76. С. 93–106.
14. Федорів Т.В. Державний службовець в інституційному дискурсі: політичний та адміністративний виміри. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2012. № 5.
15. Хорошун О.О. Дискурс засобів масової інформації: характерні особливості. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Філологічні науки*. 2014. № 6 (2). С. 65–71.
16. Цупікова О. Рекламний дискурс як один із типів інституційного дискурсу. *Вісник Маріупольського державного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2019. Вип. 21. С. 206–212.
17. Черниш О. Сучасний англійський інтернет-дискурс. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського*. 2022. № 34. С. 118–129.
18. The Nobel Prize. URL: <https://www.nobelprize.org/>